

KORUPCIJA IR TAUTOS PATIRTIS LIETUVIŲ LIAUDIES PATARLĖSE IR ŠVENTAJAME RAŠTE

Audronė Baronienė,

Kazlų Rūdos Kazio Griniaus gimnazija,

direktoriaus pavaduotoja ugdymui

2025-03-20

Korupcija. Iš kur tai?

Korupcija yra labai glaudžiai susijusi su tautos mentalitetu, kurį labai gerai atspindi liaudies patarlės. Kažkada vyko lietuviškiausios patarlės rinkimai, kuriuos laimėjo labai sena, visiems žinoma patarlė: „**netepsi – nevažiuosi**“. Šioji mūsų laikais įgavusi kiek kitokį atspalvį ir vartojama kalbant apie korupciją.

Tuo tarpu krikščioniška tradicija bei Šventasis Raštas apie korupciją kalba vienareikšmiai ir smerkia ją: „**Neiškraipyk teisingumo, nerodyk šališkumo, neimk kyšio, nes kyšis aptemdo išmintingųjų akis ir iškraipo teisiųjų bylą (Įst 16,19).**

Korupcijos kilmė

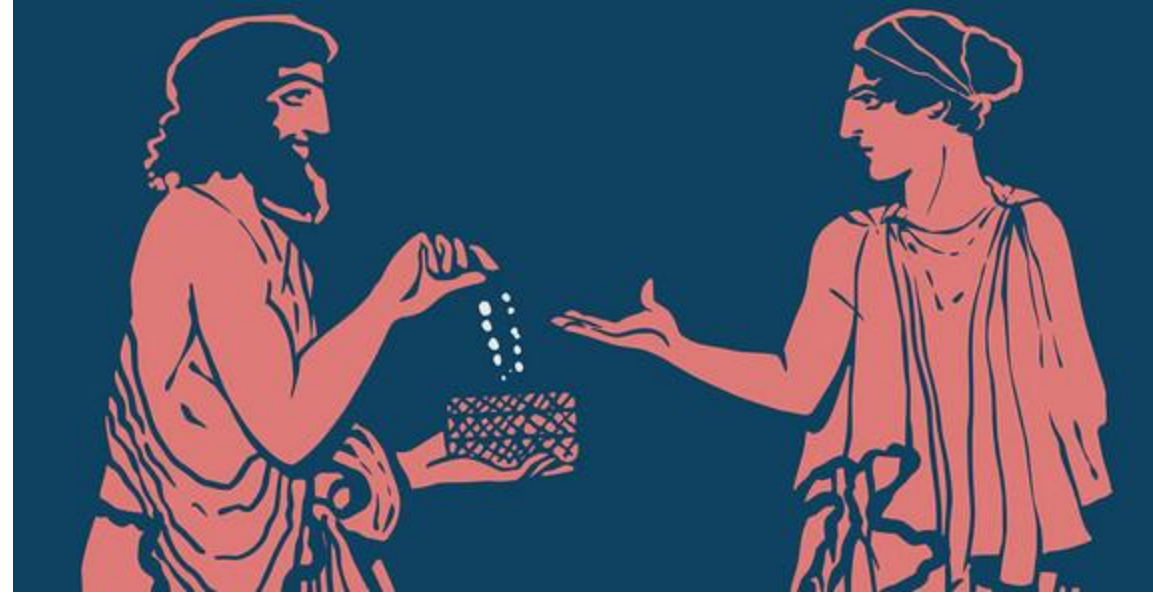
Korupcijos reiškinys gali būti siejamas su žmonijos iškilimu. Nors tai nėra veiksmas, turintis ekonominių pasekmių, Biblija pateikia pirmąjį pasaulyje sugedimo atvejį: **leva sugadino Adomą valgyti uždrausto vaisiaus.**

Vienas iš seniausių **Indijos šaltinių**, kuriame kalbama apie korupciją, yra datuojamas maždaug 2300 metų prieš Kristų.

Kinų dinastijos Quin (221–207 m. pr. Kr.) baudžiamasis kodeksas jau buvo įvedęs korupcijos reiškinį ir reglamentavo itin griežtas bausmes už korupciją.

Cicerono vizijoje korupcija buvo vienas sunkiausių nusikaltimų. **Senovės Graikijoje**, siekdamas sumažinti korupcijos ryškumą, Platonas pasiūlė mirties bausmę pareigūnams ar aukštiems asmenims, kurie priimdavo dovanas, kad atliktų savo pareigas.

Tačiau šiandien kalbėsiu tik apie **biblijinius laikus.**

1 pav. Korupcija graikų mitologijoje: Polinikė dovanoja Erifilei Harmonijos vėrinį, kad ji įtikintų savo vyrą prisijungti prie Septynių karo prieš Tėbus.

Tikslas

Šio pranešimo tikslas - **palyginti korupcijos vertinimą tautos patirtyje, remiantis lietuvių liaudies ir Šventojo Rašto išmintimi.**

Pirmoje pranešimo dalyje pristatomas korupcijos vertinimas **Šventajame Rašte**, **antroje** dalyje – aptariamas korupcijos vertinimas **lietuvių tautos patarlėse**, **trečiojoje** pranešimo dalyje **lyginsime dviejų šaltinių patarles**, skirtas korupcijai įvertinti, rasime skirtumus požiūryje į melą, apgaulę ir korupciją.

Lietuvos patirtis bei vertybės yra persipynusios su krikščionybės patirtimi ir vertybėmis. Tačiau lyginti lietuvių tautos korupcijos suvokimą ir krikščioniškos kultūros korupcijos vertinimą yra sudėtinga. Lietuvių liaudies išmintis per patarles ir priežodžius mums atskleidžia savitą korupcijos vertinimą. **Korupcijos toleravimas lietuvių tautoje turi galias tradicijas**, todėl kiekvieno iš mūsų pareiga yra keisti požiūrį į korupciją, pradedant nuo savęs ir savo artimo.

Patirtis Šventajame Rašte

Korupcija Šventajame Rašte apibrėžiama kaip piktnaudžiavimas valdžia, siekiant asmeninės naudos. Toks reiškiny žinomas nuo seno.

Pavyzdžiui, Biblijoje randame įstatymų, kuriais draudžiamas kyšininkavimas sprendžiant teismines bylas. Iš to akivaizdu, kad tokių nesąžiningumo atvejų būta jau prieš daugiau kaip 3500 metų (Išėjimo 23:8).

Aišku, korupcija — tai ne tik kyšininkavimas. Jau karalius Dovydas suprato, kad Dievas neapkenčia kyšininkavimo ir prašė Dievo nepriskirti jo prie nusidėjėlių, kurių „dešinė pilna kyšių“ (Psalmių 26:10).

„Teisingai valdydamas, karalius sustiprina kraštą“ — rašė kitas karalius Saliamonas, „kas ima kyšius, griaua jį“ (Patarlių 29:4).

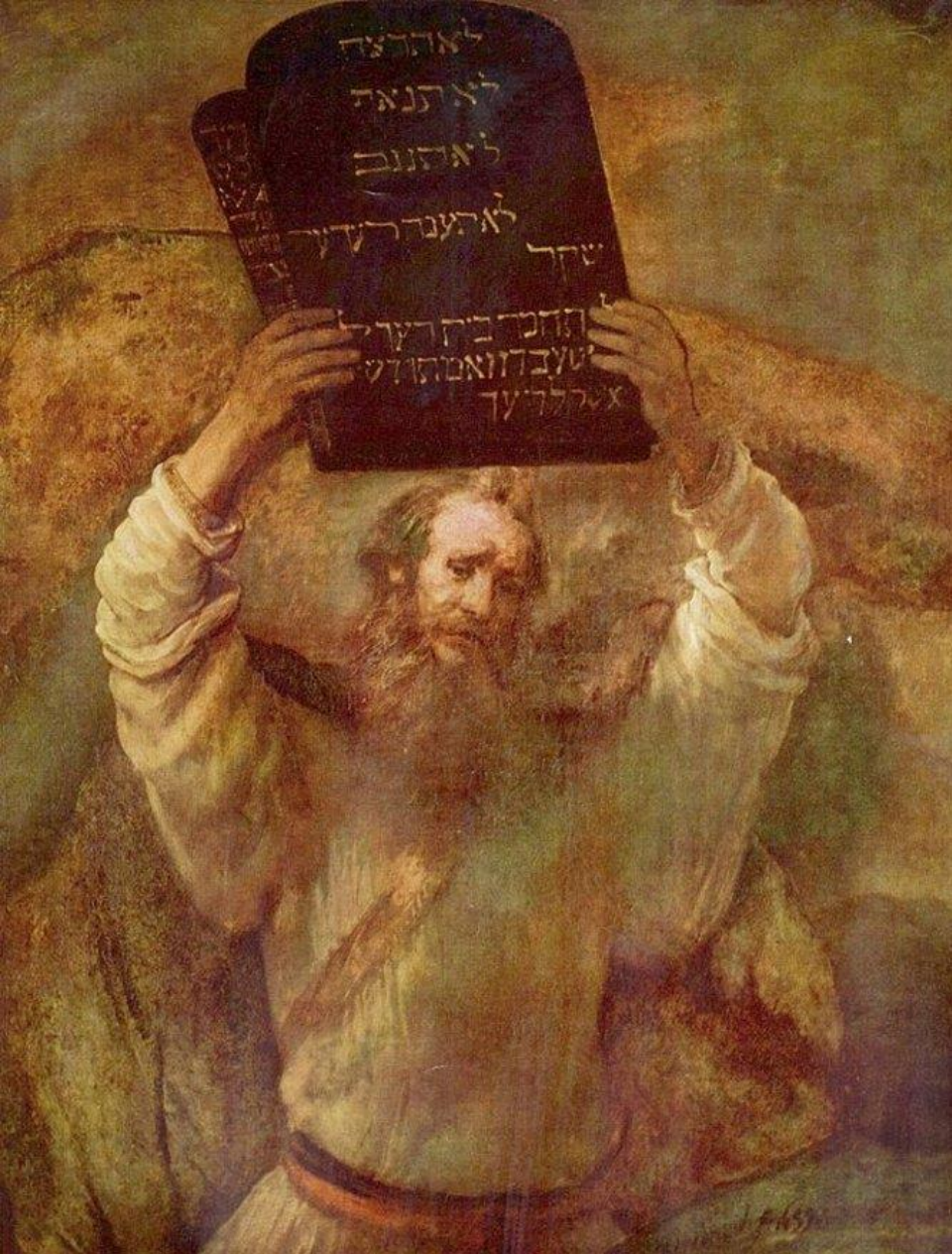
Teisingumas (ypač jei jo laikosi visi gyventojų sluoksniai nuo pačių aukščiausiųjų) lemia šalies stabilumą, o korupcija ją nualina. Vis dėlto tiek žmogus, tiek tauta gali išvengti korupcijos. **Dievas skatina nusidėjėlius atsisakyti savo gyvensenos ir pakeisti mąstymą (Izaijo 55:7).**

Jis nori, kad mes visi vietoj godumo ugdytumės nesavanaudiškumą, vietoj korupcijos – teisingumą.

„Kas skriaudžia vargšą, įžeidžia jo Kūrėją, o kas pasigaili beturčio, teikia jam garbę“, – primena mums Biblija (Patarlių 14:31).

2 pav. V. Van Gogas „Gerasis samarietis“, 1890, paveikslo fragmentas. „Wikimedia Commons“ nuotrauka

Dievo įsakymas duodamas asmeniui, taigi kiekvienam iš mūsų: „**Neiškraipyk teisingumo, nerodyk šališkumo, neimk kyšio, nes kyšis aptemdo išmintingųjų akis ir iškraipo teisiųjų bylą**“ (Įst 6,19). Jau šiame Mozės įstatyme nurodoma, kaip teisininkų paperkamumas gali iškraipyti teisinę valstybę. O kadangi be funkcionuojančios teisinės valstybės negali klestėti ir ekonomika, tai korupcijos grėsmingumas tampa dar akivaizdesnis.

3 pav. Rembrantas „Mozė su Dešimčia Dievo įsakymų“, 1659 m.

Minėtų grėsmių šaknys plinta toliau ir pasiekia ypač jautrią sferą – socialinę. Pranašas Amosas skundžiasi: „Juk žinau, kokia daugybė jūsų nusikaltimų ir kokios sunkios jūsų nuodėmės; jūs engiate teisiuosius, imate kyšius, nustumiate į šalį pavargėlius vartuose!“ (Am 5,12).

Senasis Testamentas labai jautriai ir ypač griežtai reaguoja į korupcinių veiksmy keliamas pasekmes: „Prakeiktas, kas apsiima už kyšį pralieti nekaltą kraują!“ (Ist 27,25).

Taigi matome, kad korupcija yra tikrai senas reiškinys, gerai žinomas ir paplitęs bibliniais laikais.

- Štai Sk 22 aprašomas moabitų bandymas per Bileamą išsipirkti iš izraelitų prakeikimo;
- Hamanas nori prastumti izraelitams nepalankius įstatymus ir paperka persų valdininkus (Est 3, 9);
- korumpuoti kunigo Samuelio sūnūs daro gėdą savo tėvui (1 Sam 8, 3; bet žr. taip pat 1 Sam 12,3);
- Naujajame Testamente už 30 sidabrinų parsiduoda Judas (Mt 27, 3);
- už pinigus meluoti įkalbinami Jėzaus kapą saugoję kareiviai (Mt 28, 12);
- korumpuotas Judėjos prokuratorius Feliksas (Apd 24, 26);
- šios problemos neišvengia ir krikščionių bendruomenė (Apd 8, 20).

Ne veltui išvertus iš lotynų kalbos žodis ***corruptio*** reiškia ne tik „papirkimą“, bet ir „supuvimą“, „sugedimą“, „pakrikimą“, „neteisingumą“. Juk ir jos padariniai nėra jau tokie nekalti ar atitolę nuo mūsų kasdienybės, kaip gali atrodyti.

Lietuvių tautos patirtis

2024 m. „Transparency International“ Korupcijos suvokimo indekso (KSI) tyrime Lietuvai skirti 63 balai iš 100 galimų ir **32** vieta 180 šalių sąrašė. Lietuva užima 12 vietą tarp Europos Sąjungos (ES) valstybių. Lyginant su praėjusiais metais, Lietuvos KSI **padidėjo** 2 balais, Lietuva pakilo dviem pozicijomis aukščiau vertinant tarp Pasaulio šalių.

Tačiau kasdieniame gyvenime vis dar papirkinėjami gydytojai, smerkiama, bet esant palankiai situacijai, naudojamas pažintimis ir ryšiais. Visuomenė korupciją dar vis laiko visuotiniu reiškiniu, t. y. norma. Tai rodo įvairūs pasaulyje ir Lietuvoje atliekami tyrimai.

Kaip jau pradžioje minėjau, lietuviškiausia patarle buvo išrinkta: „netepsi – nevažiuosi“.

Lietuvių liaudies patarlės primena, kaip korupcija yra įsikerojusi lietuvių gyvenime:

- Dvare sąžinė išnyksta, dvare ir geras padygsta.
- Degtinę pirko, sąžinę pardavė.
- Sąžinė neturi dantų.
- Dabar žmonių sąžinė per užpakalį išlindo.
- Be muilo neskalsi, be kyšio valdininko neįveiksi.

Lietuvių liaudės išmintis daug kalba ir apie korupcijos žalą:

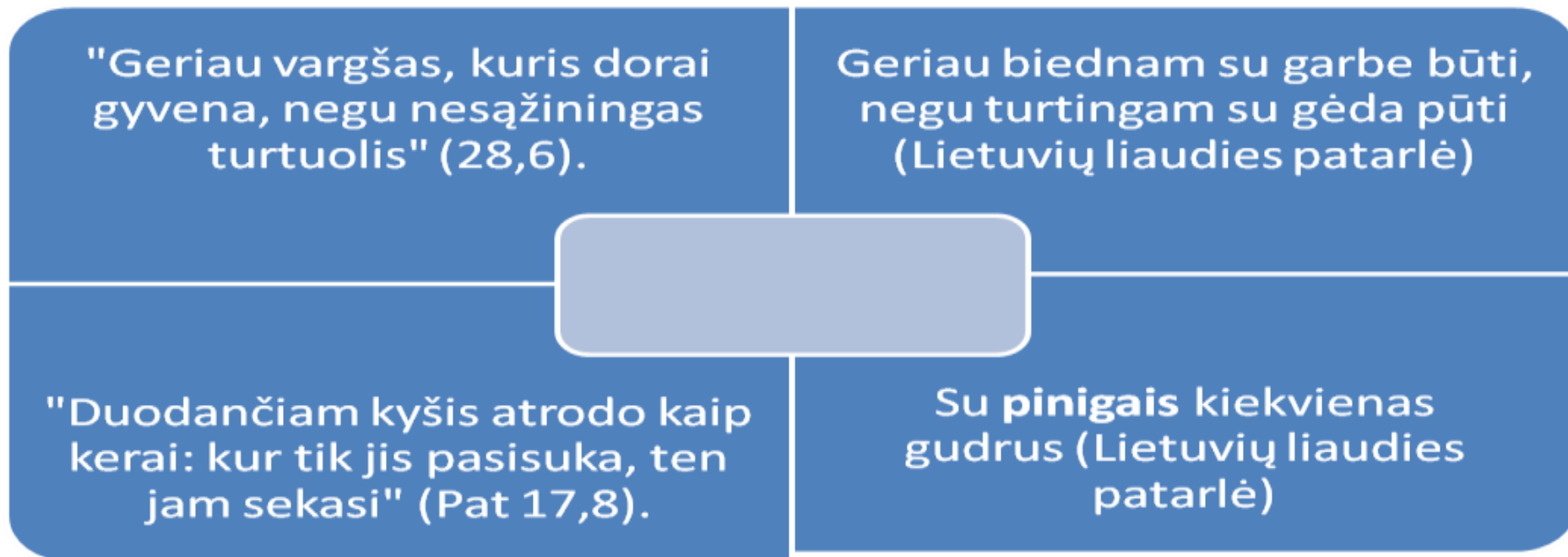
- Kolei turime gryną sąžinę, tolei tiesos mums neduria į akis.
- Dainuoja tas, kieno sąžinė rami.
- Jei Dievą mylėsi, visados ramią sąžinę turėsi.
- Ne tas turtingas, kas daug turtų turi, bet tas, kas ramia sąžine.
- Sąžinė gryna – širdis ponia.
- Tas juokiasi, kieno sąžinė nerami.
- Įbaugino kaip nerami sąžinė.

Šventojo Rašto ir lietuvių tautos patirties palyginimas patarlėse, posakiuose ir priežodžiuose

Lietuvių tauta sėmėsi patirtį iš krikščionybės, todėl nenuostabu, kad mūsų patarlės yra panašios, bent jau esme su Šventojo Rašto patarlėmis (žr. 4 ir 5 pav.).

4 pav. Šventojo Rašto ir lietuvių liaudies patarlių palyginimas

5 pav. Šventojo Rašto ir lietuvių liaudies patarlių palyginimas

Kova su korupcija yra moralinė ir neįmanoma nugalėti grumiantis vien įstatymais ar juridinių sankcijų „kalaviju“ (Rom 13,4,5).

Žmonių širdyse **reikia sėti sąžiningumo bei doros sėklas**. Tai geriausiai pavyktų naudojantis, pasak apaštalo Pauliaus, „Dvasios kalaviju“ — Dievo Žodžiu, Biblija (Ef 6,17).

Apibendrinimas

- Biblija ypač perspėja ir pabrėžtinai pasako, kad geriau patirti nenaudą ir „vargšu“ likti, negu nemoraliais būdais sau naudos ieškoti.
- Patirtis bei vertybės yra persipynusios su krikščionybės mokymu. Tačiau lyginti lietuvių tautos korupcijos suvokimą ir krikščioniškos kultūros korupcijos vertinimą yra gan sudėtinga.
- Lietuvių liaudies išmintis per patarles ir priežodžius mums atskleidžia savitą korupcijos vertinimą.
- Kiekvienas iš mūsų galime pasipriešinti šiam blogiui. Nieko nėra blogiau kaip socialinis abejingumas, kai svarbiau už viską tēra asmeniniai interesai. Tokia nuostata yra viena iš nebaudžiamumo už korupciją priežasčių. Biblinis požiūris ir lietuvių tautos išmintis tai tik patvirtina.

Literatūra

- Holger Lahayne. „*Duok kyšj!*“ – *Korupcija politikoje, visuomenėje ir universitetuose*. 2004-03-25 // <http://www.lksb.lt/straipsniai/straipsnis-140.htm>
- Roma Sinkevičiūtė. *Tyrimas: suaugusiųjų požiūris į korupciją ir savigarbos sąsajos* // <http://www.naujasisgelupis.lt/?p=2758>
- Tomas Viluckas. *Korupcija klesti, nes neturime pranašystės dvasios* // <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2007-10-03-tomas-viluckas-korupcija-klesti-nes-neturime-pranasystes-dvasios/4269>
- www.patarles.lt
- <http://patarles.dainutekstai.lt/>
- www.biblija.lt